

LXIX 3-4/2022

НАШЕ ТРАДИЦИ

часопис за књижевност, уметност и културу

Љиљана Лукић

ФАСЦИНАЦИЈА ОДБЉЕСЦИМА СРЕЋЕ

(Тања Крагујевић, Фрактали, Чигоја штампа, Аутор, 2022)

*И не можеш другим путем.
До хватањем акорда.
Шетње по бодљикавој жици.
(Тања Крагујевић)*

Из године у годину, из збирке у збирку, (а већ их је двадесет), Тања Крагујевић исписује своју повјестицу, личну и друштвену, овоземаљску и оноземаљску, реалну и сновидећу. И све то, својим препознатљивим поетским рукописом, при том, како сама каже, ходајући по бодљикавој жици. Јер сваралаштво, ма које врсте, па и поезија, тражи нашу душу, наше срце, уопште нас саме, да заронимо у ту дубоку ријеку што је стварамо износећи на сунце одбљесак среће не за нас саме него и за онога ко ће те стихове читати и ко ће се у њима пронаћи.

Најновија збирка Тање Крагујевић, / Сента, 1946 /, под називом Фрактали, надовезује се на остале по свом тематском проседеу, али носи и једну специфичност: везаност за треће доба, у које је пјесникиња закорачила доносећи јој и неке нове погледе на живот. Праћена животним искуством, мудрошћу, која се сабира годинама, пјесникиња ће запјевати: *Имам толико и толико година. / Не жалим се ни на кога. / Ни на шта. // Понекад само видим пукотину.* Пјесникиња је очекује, свјесна пролазности живота, али схвата да *из те пукотине, уме шикнути светлост.* Отварајући збирку овом пјесмом Пукотина Крагујевићева отвара и први дио збирке *Треће доба*, доносећи меланхоличне и сјетне акорде. Тако јој лишће личи на одлазеће птице (*Лишће*), макадам, гдје је на периферији: *Коцка уз коцку. / Туцаник. / Макадам*, доноси сазнање: *јер знаш да време је / с тобом. И без тебе. Одувек време. (Макадам)*

Лирски субјект ове књиге креће се даље око познатих тема: савремености, универзума, реалности и имагинарног. Савременост обухвата стварни живот укључујући ближе, оне које волимо. У лијепој љубавној пјесми *Летописи* пјесникиња пјева о љубави на обали ријеке: *Та погнута прилика / сакупљача валова / тренутка. То стрпљење / кротитеља воде. // Тако си*

припао мени // Од свих ствари које су се / морале догодити. / Понеке су ми се / догодиле. У лијепом амбијенту природе пјесникиња ће наћи своју љубав: И те очи. Што виде / за сутра. / // Тако сам припала теби. Крагујевићева пјева и о свом оцу⁹² за кога је била везана још из дјетињства и на кога јој буди сјећање ударања лопте о зидове солитера : Отац је на малом балкону. Окружен кутујама / неразвијеним саговима / разбарушеним / цвећем у саксијама. Он говори својој миљеници да ли жели да је зачарана принцеза или сњежна краљица, али дјевојчица је против тога и прихвата само да отац дође јер се тада топе снежни облачићи са њених усана (Зид, фрактали).

Ти одбљесци некадашње среће, фрактали, фрагменти, дјелићи, издижу се изнад свакодневице и дају јој посебно значење. И пријатељи су ти који доприносе срећи. Пјесма-медаљон *Разговор*, попут хаику поезије, сажима осјећање разумијевања два бића и њежне нити које их повезују: *Светлости су ниске. Тешке / од смога. Звезде далеко . Иза њих си ти. Стари пријатељу. / Никада доста твоје доброте. / // Волела бих да ти пошаљем / паметну карту. Без сувишних / слика и вијуга. Просто / Како смо увек разговарали. // Зато ћутим. А ти разумеш. Веза реалности и иреалности (живот-смрт) овдје је маестрално дочарана флуидним преливима оностраног у оностраног, али и емотивним координатама које могу повезати два бића. Насупрот овој пјесми, лирски субјект ове поезије носи у души и бол због пријатеља који доводе до разочарања: *Нека пријатељства личе / на поштанске пошиљке / Упућене кнекоме ко није / на траженој адреси. Зато се враћају у искрзаном коверту. Са твојим рукописом. (Нека пријатељства)**

Пјесме о стварности везане су за градску средину, за уобичајен живот који може бити поремећен и страшним догађајима. Крагујевићева пјева о бомбардовању Београда 1999. године. Потресно дјелују стихови: *Док тресли су се мостови / у страху загрљених река. / У звекету стакла. Селотејном / омотаних напрслина читали су се стихови да се заборави ужасна стварност. Али не може се заборавити учињено: И памти земља. Наредних / четири и по милијарде година. (Тајно читање поезије, Бомбардиновани град)*

Још једна пошаст надвила се над људе: злогласна болест корона. У пјесми *Каравани*, миленијуми пјесникиња размишља како преживјети дан у карантину кад си спутан и немаш право излаза. Респиратори, интензивна њега сију страх од болести. Остаје питање како испод визира замислити срце // *Како без опреме срца / Проћи кроз нечујни / лавез светала историје.*

Усамљеност рађа и страх који се не може избјећи. У лијепој пјесми *Плашња*, посвећеној писцу и критичару Славку Гордићу, пјесникиња ис-

92 Стеван Крагујевић (1922-2002), отац пјесникињин, познати фоторепортер и умјетнички фотограф чија сефотграфија *Вага за лишће*, на корицама ове књиге, ванредно уклапа у општи амбијент збирке.

тиче своје плашње од много тога у животу: природних непогода, ратова и уопште пролазности: Све ће то једном проћи. Крагујевићева хоће да отргне од заборава писце које је вољела: Десанку Максимовић (Чун), Добрицу Ерића (*Чисто срце*), Адама Загајевског, чију мисао: *Само је у другима спас* и сама преузима (*Сунчани сат*). У пјесми *Савршенство* Крагујевићева жели да нађе ослонац у Вишњем који је јарко исписао границу раја, али не може а да му не замјери што допушта да овај свијет није савршен.

Треба истаћи и пјесме посвећене природи. Колико њежности, филиграмске радиности треба за овакве стихове: *Тај звон у праху прашника. / Меки запис. Дубљи од пута / у пределе треперећих метала. / Вибрација гласовних порука...* (Крин) Интересантна је пјесма Бубе која пјева да љубав можемо наћи и међу тим сићушним створењима јер: *Хвала тим бубицама. / Што постоје. Под хладним / сводом интернет сигнала / јасно казују да топлине има. / И где се може наћи.*

Одбљесци среће нарочито долазе до изражаја у пјесмама посвећеним књижевном стваралаштву, поезији која је *великодушност* загрљаја. *Тишине речи. Поезије (Загрљај)* У једној пјесми поетеса ће рећи: *На мени је да скупљам / одломке. Подухујем / у неокисла једра. / Да градим / Сећајући се.* (Земља речи) Пјесникиња је свјесна да поезија треба да траје као што живи и поезија чувеног пјесника. (*Пјесник Башо креће на пут*)

Завршна пјесма ове збирке *Скела* уоквирује архитектонику књиге везујући се стиховима за универзум. Као мото наведене су ријечи Ингеборг Бахман: *Брате мој драги, кад ћемо направити / скелу и спустити се њоме низ небеса.* У атмосферу градског миљеа, гдје пјесникиња сједи са пријатељицом у кафеу(башти), разговор се односи на сврсисходност пјесничког пута: *Скела. / На невидљивој води. / Одакле неко зове. Каже. / Не брини. То је тај / исти пут Обећања / Којим пристигла си. / И којим се враћаш. // Иста је то скела / Што добро зна пут. // А неко зове. Замамно. / Из тајанства. Лишћа. / Из зеленог. Тамног. / Неугасиво зеленог. // Јеси ли то ти. Моја ружо.* Тако ружа, симбол љепоте живота, у општем хаосу, доноси оптимистичку поруку да је срећа око нас и само је треба уочити.

Збирка *Фрактали* Тање Крагујевић састоји се из следећих цјелина: *Треће доба; Зид, фрактали; Лагуна, отворена књига; Каравани, миленијуми и Пут, цитати.* Конципирана као чврста цјелина, књига зрачи самосвојним мисаоним и емоционалним спознајама до којих је довело животно искуство и мудрост поимања. Чврста фактура стиха, са доминантним интерпункцијским ломљењем реченице, оригиналан је и препознатљив начин изражавања пјесникиње која, залазећи у срж егзистенцијалних питања, остварује још један поетски драгуљ српске књижевности.